

Investigation of the Relationship between Unwanted Teacher Behaviours and Attitudes of Students towards School¹

İsa Yıldırım*

Durdağı Akan*

*Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Education Faculty

Abstract

In this study, it was aimed to demonstrate the possible relationships between Unwanted Teacher Behaviours and Attitudes of Students towards School according to the perceptions of secondary school 8th class students. In the research, which was designed with the relational research method, Yakutiye district in Erzurum province was determined as the universe; and 175 females and 162 males, totally 337 8th class students in this universe were determined as the sampling of the research with the simple random cluster sampling method. Two different data collection tools named as the Unwanted Teacher Behaviours Scale and the Attitude Towards School Scale were applied as the data collection tools in the research. During the data analysis process, the descriptive statistics, Pearson moments multiplication correlation analysis, t-test and the simple regression analysis were used. As a result of the data analysis, it was found out that the unwanted teacher behaviours, which were perceived by the 8th graders were at low level, the students had positive attitudes towards school and there was a negative moderate correlation between these two variables and unwanted teacher behaviours explained 15% of the students' attitudes towards school.

Keywords: *negative behaviour, class management, teacher behaviour*



Inönü University
Journal of the Faculty of Education
Vol 19 No 3, 2018
pp. 88-103
DOI: 10.17679/inuefd.320275

Received : 10.06.2017
Accepted : 24.09.2018

Suggested Citation

Yıldırım, İ., Akan, D. (2018). Investigation of the Relationship between Unwanted Teacher Behaviours and Attitudes of Students towards School, *Inonu University Journal of the Faculty of Education*, 19(3), 88-103. DOI: 10.17679/inuefd.320275

¹ This study is an expanded version of the oral presentation of the 11th National Education Management Congress organized by Dokuz Eylül University in Izmir on 12-14 May 2016

EXTENDED ABSTRACT

Introduction

In the literature, there are studies with the topics of the effects of teacher-student relationship on the student success (Midgley, Feldlaufer, Eccles, 1989), the relationships between class evaluation atmosphere, peer relations, parental attitudes, academic achievement, school burnout and alienation from school, social-emotional learning skills and students' attitudes toward school (Ilhan, 2017; Argon and Yılmaz, 2016; Üstüner, 2012; Atik, 2016; Çelik, 2014). However, to the extent that was reached, no study was encountered on the topic of possible relationships between the Students' Attitudes towards the School (SATS) and unwanted behaviours of teachers, who were the most important stakeholders of the school.

Purpose

Considering this necessity, it was aimed to reveal the relationships between the Unwanted Teacher Behaviours (UTB) and the Students' Attitudes towards the School (SATS) and it was tried to get answers to the following sub-problems according to this purpose:

- 1- To what extent do the students perceive the UTB?
- 2- What is the level of the SATS according to the students' perceptions?
- 3- Is there any statistically significant relationship between the UTB and SATS?
- 4- Does the UTB interpret SATS statistically meaningfully?
- 5- Do the scores of UTB and SATS statistically meaningfully differ according to the gender variable?

Method

The research was conducted with using the quantitative method in the relational research model. The research universe consisted of secondary school 8th class students who were in a secondary school in Yakutiye district of Erzurum province in 2015/2016 educational year. The sampling of the research consisted of 337 students who were chosen from this universe with the simple random cluster sampling method.

Findings

The unwanted teacher behaviours, which were perceived by the students at the highest level, were found as, "Our teachers give their lessons intensively" (\bar{x} :2.45), "Our teachers always proud of the same class" (\bar{x} : 2.40), "Our teachers speak loudly" (\bar{x} : 2.38), "Our teachers deals with only successful students" (\bar{x} :2.33), "Our teachers are annoyed quickly" (\bar{x} :2.33). On the other hand, the unwanted teacher behaviours, which were perceived by the students at the lowest level, were observed as, "Our teacher do not like us" (\bar{x} :1.73), "Our teachers ignore us when we raise our fingers to get permission to talk" (\bar{x} :1.75), "Our teachers do not give us a chance to correct our mistakes" (\bar{x} :1.75), "It is difficult to understand the writings our teachers write on the board" (\bar{x} :1.75), "Our teachers behave stubborn towards us" (\bar{x} :1.78). The general arithmetic average counted considering all the item stated in the scale was as 1.98. The attitudes the students agreed at the highest level were came into existence as, "I'm learning things which I think they are useful for me at school" (\bar{x} :4.12), "School is the place where I raise my knowledge and skills" (\bar{x} : 4.06), "Things that are taught at school contribute much to me" (\bar{x} : 4.02); the items which were agreed the least were: "I escape from school as long as I can" (\bar{x} :1.19), "I always think of a building with cold walls as school is mentioned" (\bar{x} :1.35), "I can't stand being at school" (\bar{x} :1.36). It was concluded that the perceived UTB did not differ according to the gender; on the other hand, the SATS variable differed according to the gender variable at the meaningful level of $p < 0.05$. As the score averages of SATS were examined, it was found out that while the attitude score averages of the female students (\bar{x} :44.57) were higher compared with the score averages of the male students (\bar{x} :41.93). Among the dimensions of UTB and SATS variables, a negative and moderate relationships were observed among the school as the Promoter of Personal Development (-.352), school as a missed thing (-.328), school attitude (-.387).

Discussion & Conclusion

As the UTB increases, the SATS becomes negative; as the UTB decreases, the SATS changes in positive direction. Teacher behaviours affect SATS, but it is impossible to claim that this effect is in one way. It is thought that the SATS affects teacher behaviours in classroom and school. Female and male students have

a similar perception in terms of the perception level of unwanted teacher behaviours. Although no statistically meaningful difference was encountered among the perceptions according to the gender, the score average of unwanted teacher behaviour perceived by the male students was determined to be higher than the score average of the female students. Unlikely, Gurbetoğlu and Tomakin (2011) found out a meaningful difference between the male and female students in terms of the wanted and unwanted teacher behaviours. Male and female students had different perceptions in terms of their attitudes towards school. The attitudes of female students towards school are more positive than the attitudes of male students.

İstenmeyen Öğretmen Davranışları İle Öğrencilerin Okula Yönelik Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi²

İsa Yıldırım*

Dudağı Akan*

*Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

Öz

Bu çalışmada ortaokul 8. sınıf öğrencilerinin algılarına göre istenmeyen öğretmen davranışları ile öğrencilerin okula yönelik tutumu arasındaki olası ilişkilerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. İlişkisel tarama modelinde tasarlanan araştırmada evren olarak Erzurum ili Yakutiye ilçesi, örneklem olarak bu evrenden basit tesadüfi küme örneklem yöntemiyle 175'i kız, 162'si erkek olmak üzere toplamda 337 sekizinci sınıf öğrencisi seçilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak İstenmeyen Öğretmen Davranışları Ölçeği ve Okula Yönelik Tutum Ölçeği olmak üzere iki farklı ölçme aracı kullanılmıştır. Toplanan veriler SPSS programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesinde tanımlayıcı istatistikler, t testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Basit Regresyon Analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda öğrencilerin en yüksek düzeyde algıladığı istenmeyen öğretmen davranışının "Öğretmenlerimiz yoğun bir şekilde ders işlerler", en düşük düzeyde algıladığı istenmeyen öğretmen davranışının "Öğretmenlerimiz bizi sevmiyorlar" olduğu, istenmeyen öğretmen davranışlarının düşük düzeyde, öğrencilerin okula yönelik tutumlarının olumlu, bu iki değişken arasında negatif orta düzeyde bir ilişki olduğu, istenmeyen öğretmen davranışlarının öğrencilerin okula yönelik tutumundaki varyansın % 15'ini açıkladığı bulgularına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Olumsuz Davranış, Sınıf Yönetimi, Öğretmen Davranışları



İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
Cilt 19, Sayı 3, 2018
ss. 88-103
DOI: 10.17679/inuefd.320275

Gönderim Tarihi : 10.06.2017

Kabul Tarihi : 24.09.2018

Önerilen Atıf

Yıldırım, İ. & Akan, D. (2018). İstenmeyen Öğretmen Davranışları ile Öğrencilerin Okula Yönelik Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ*, 19(3), 88-103. DOI: 10.17679/inuefd.320275

² Bu çalışma, 12-14 Mayıs 2016 tarihinde, İzmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi'nin düzenlemiş olduğu 11. Ulusal Eğitim Yönetimi Kongresi'nde sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

GİRİŞ

Okul paydaşlarından hangisinin öğrenci başarısını daha çok etkilediği zaman zaman tartışma konusu olmaya devam etmektedir. Şüphesiz öğrencilerin başarısındaki etkenlerin önem sırası durum, öğrenci, okul, aile, öğretmen gibi birçok benzer olmayan etkene ve koşullara göre değişmektedir. Buna rağmen öğretmenlerin tutum ve davranışlarının öğrencilerin kişiliklerine ve eğitim hayatlarına etkisi farklı yazarlar tarafından vurgulanan bir gerçektir (Marzano ve Marzano, 2003; Page, 2013; Muijs ve Reynolds, 2002; Kyrakides ve Creemers, 2011; Boice, 1996).

Öğretmen davranışları önemli bir araştırma konusudur. Öğretmenler olumlu davranışları ile olduğu gibi zaman zaman olumsuz davranışları ile de dikkat çekmektedirler(Dilekmen, 2008). İstenmeyen olarak nitelenebilecek bu tür olumsuz öğretmen davranışlarının nedenleri ve sonuçları, diğer çalışma konularına göre araştırmacıların dikkatini daha az çekmektedir (Doyle, 1986; Kearney, Plak, Hays, Ivey 1991; Lewis ve Riley, 2009; Page, 2013; Page, 2014). Öğretme ve öğrenme etkinliklerine engel olan veya sınıfın genel havasını bozan, öğrenciler üzerinde olumsuz etkiler yaratan tüm davranışlar istenmeyen davranış olarak nitelenmektedir(Gençtanırım, Torunoğlu ve Köroğlu, 2014).

İstenmeyen öğretmen davranışları teriminin yurt içi ve yurt dışı alan yazın da kullanımında bir birliktelik bulunmamaktadır. Yurt içi alan yazında "olumsuz öğretmen davranışı" (Gençtanırım, Torunoğlu ve Köroğlu, 2014), "sevilmeyen öğretmen davranışı" (Gurbetoğlu ve Tomakin, 2012), "beğenilmeyen öğretmen davranışı" (Alacapınar, 2016) olarak kullanılırken, yurt dışı alan yazında ise çoğunlukla "teacher misbehaviors /uygun olmayan davranış", "didactogeny /zarar verici eğitim", teacher maltreatment /öğretmen kötü davranışı" ve "lack of teacher support / öğretmen desteği eksikliği" (Sava, 2002) olarak kullanılmaktadır. Page (2016) istenmeyen öğretmen davranışlarının (İÖD) öğrencileri, öğretmenleri, okulları ve yöneticileri etkilediğini ifade etmiştir. Lewis ve Riley'e (2009) göre öğrencilerin öğretmenlerinden korkmalarına ve güvenmelerine yol açan aşırı utandırma, aşağılama, olumsuz eleştiri ve öfkeyle bağırma gibi davranışlar yaygın olarak karşılaşılan İÖD'dir. Strikwerda-Brown, Oliver, Hodgson, Palmer, Watts'ın (2008) gerçekleştirdiği bir çalışmada, öğrencilerin dersten elde ettikleri kazanımların büyük ölçüde öğretmenlerinin kim olduğuna bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Dilekmen'in (2001) araştırmasına göre fiziksel ceza, saldırgan ve aşağılayıcı ifadeler kullanma öğretmenlerin sınıf içerisinde sergilemiş olduğu olumsuz davranışlar arasında ilk iki sırayı almıştır. Kearney, Plak, Hays, Ivey (1991) sınıftaki problemlerin kaynağı olarak öğretmen davranışlarını inceledikleri bir çalışmada yirmi sekiz İÖD'ı belirlemişlerdir. Bu davranışların öğretmen yetersizliği, saldırganlık ve tembellik olmak üzere üç faktörde toplandığı görülmüştür. Yıldırım, Akan ve Yalçın (2016) ilişkilere ve öğrenme sürecine yönelik olarak birçok İÖD belirlemişlerdir. Köktaş (2003) sürekli olumsuzluk, yetkeci ve aşırı tepkili olma, toplu cezalandırma, öğrencileri suçlama, bazı öğrencilerle aşırı ilgilenme gibi davranışları, uygun olmayan öğretmen davranışları olarak sıralamıştır.

İÖD algısı okul paydaşlarına göre farklılık gösterebilmektedir. Nitekim Gençtanırım, Torunoğlu ve Köroğlu'nun (2014) ortaöğretim yönetici, öğretmen ve öğrenci algılarına göre olumsuz öğretmen davranışlarını araştırdıkları çalışmada elde ettiği bulgular bu yargıyı desteklemektedir. Bu çalışmada öğrenciler ve okul yöneticileri İÖD olarak büyük oranda olumlu iletişim kuramama, derse ilgisiz olma, değerlendirme yaparken objektif olmama gibi davranışları belirtmişlerdir. Fakat öğretmenler bu davranışları ya daha düşük düzeyde bir sorun olarak görmektedirler ya da sorun olarak görmemektedirler. Diğer taraftan Demir'in (2013) gerçekleştirdiği bir çalışmaya göre, öğretmenler öğrencilerin sınıf içi disiplin sorunlarının nedeni olarak daha çok ailelere ilişkin bir takım yetersizlikleri ve medyayı görmüşler, öğretmenlere ilişkin nedenleri ise son sıralarda belirtmişlerdir.

Öğretmenlerin bu algılarına karşın Sheets ve Gay'e göre (1996) öğrencilerin çoğu problemleri davranışlarının, öğrenci ve öğretmen ilişkisinin bozulmasından kaynaklandığını, Köktaş (2003) ise olumsuz kişilik özelliklerine sahip olan bir öğretmenin öğrencilerin dersten ve okuldan uzaklaşmasına, başarısız olmasına neden olabileceğini ifade etmişlerdir. Özer ve Bozanoğlu (2016) istenmeyen davranışlar söz konusu olduğunda kaynak olarak çoğunlukla öğrencilerin dikkate alındığını ama bu davranışların sebebinin İÖD da olabileceğinin dikkate alınması gerektiğini, İÖD'nın öğrencilerin öğrenmesi ve davranışlarını olumsuz etkileyebileceğini ifade etmişlerdir. Suplicz'e göre (2009) öğrenciler tarafından dile getirilen kötü öğretmen niteliklerinin % 90'ına yakın bir kısmı, öğretmen kişiliği ve pedagojik eksikliklerle bağlıdır.

Banfield (2009) İÖD ile bilişsel öğrenme ve motivasyon arasında anlamlı bir ilişkiye rastlamamış diğer taraftan, akademik öz-yeterlik ve merakın İÖD tarafından olumsuz olarak etkilendiğini tespit etmiştir. Broeckelman-Post, Tacconelli, Guzmán, Rios, Calero& Latif'in (2016) yaptığı bir çalışmaya göre İÖD ile öğrenci ilgisi ve öğrenci katılımı arasında anlamlı ilişkiler bulunmaktadır. İÖD doğrudan ve dolaylı olarak öğretmen ve öğrencinin sahip olduğu direnç stratejileri, motivasyon ve öğrenci iletişim doyumu; dolaylı olarak ise öğrenci katılımı ve bilişsel öğrenme ile ilişkili bulunmuştur(Goodboy ve Bolkan, 2009). Habash (2010) saldırganlık, tembellik ve yetersizlik gibi İÖD boyutları ile öğrenci motivasyonu arasında orta dereceli negatif bir ilişki

bulmuştur. Öğretmenlerin büyük bir bölümü insanlar arasındaki ilişkilerde işlerliği olan ve kendi davranışlarını da yönlendirebilecek bir bakış açısıyla sınıfa girmediği için öğrencileriyle etkili ve insancıl ilişkiler kurmakta zorluk çekmektedirler (Gordon, 2007). Page'ye (2016) göre İÖD'ı, aynı amaç doğrultusunda çalışan diğer personelin iyileştirme stratejilerini sekteye uğratıp örgütün etkililiğini bozma potansiyeline sahiptir.

Duygusal eğilimler öğrencilerin sonraki davranışlarının güçlü bir yordayıcısıdır. Bu nedenle öğrencilerin tutum, ilgi ve değerleri oldukça önem taşımaktadır (Popham, 2005;84). Öğrenciler tutum ve değeri, evlerinden ziyade sınıflarda edinmektedirler. Tutum, bir kişinin bir şekilde başka bir kişiye, nesneye veya fikre doğru yönelmesi için duygusal bir yatkınlık olarak tanımlanabilir (Thornburg, 1985; 32). Candeias, Rebelo, Oliveira'ya (2011) göre okula yönelik motivasyon ve tutumların geliştirilmesi öğrenciler, öğretmenler, aileler ve toplumun katkılarıyla gerçekleştirilebilir. Tutum edinimi, öğretmenlerin öğrencilere doğrudan sunduğu materyallerle ya da öğretmenlerin dolaylı olarak sınıflarındaki çeşitli konularda yaptığı vurguyla ilgili olabilir. Tutumlar aynı zamanda öğretmeni model alma yoluyla da öğrenilebilir (Thornburg, 1985;32). Köktaş (2003) öğretmen davranışlarının öğrencinin hangi davranışları göstereceğini belirlediğini ifade etmiştir. Anyio (2015) akran grubu etkisi ile öğrencilerin okula yönelik tutumları (ÖOYT) arasında bir ilişki bulamamış, alkol tüketimi ile ortaöğretim öğrencilerinin okula yönelik tutumları arasında negatif bir ilişki bulmuştur. Lee (2016) 2003, 2006, 2009, 2012 PISA sınavına giren öğrencilerin verilerinden yararlanarak yaptığı çalışmada ÖOYT ile başarıları arasında anlamlı bir ilişki bulamamıştır. Atik (2016) benzer şekilde ÖOYT ile akademik başarısı arasında bir ilişki bulamamıştır. Bunlara karşın Bölükbaşı (2005) öğrencilerin akademik başarısının ÖOYT'ndan etkilendiği sonucuna ulaşmıştır. Adıgüzel ve Karadaş'ın (2013) yaptığı bir çalışmada devamsızlık yapan öğrencilerin ÖOYT'nin daha olumsuz olduğu, ancak okula yönelik tutum ile okul başarısı arasında bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Geçer ve Deryakulu (2004) öğretmen yakınlığının öğrenci tutum ve motivasyonunu yordadığı sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca aynı çalışmada öğretmen yakınlığı ile öğrenci başarısı arasında düşük düzeyde bir ilişki bulunmuştur. ÖOYT'ı okula yabancılaşmayı ve okul tükenmişliğini doğrudan etkilemektedir (Atik, 2016). Kazazoğlu (2013) öğrencilerin İngilizce dersine yönelik tutumları ile bu derse ait başarıları arasında bir ilişki bulmuştur. Nayır (2015) öğrencilerin katılım düzeyleri ile ÖOYT'ı arasında bir ilişki bulmuştur.

Literatürde öğretmen öğrenci ilişkisinin öğrenci başarısına etkisini (Midgley, Feldlaufer, Eccles, 1989), sınıf değerlendirme atmosferi, akran ilişkileri, ebeveyn tutumları, akademik başarı, okul tükenmişliği ve okula yabancılaşma, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ile öğrencilerin okula yönelik tutumu arasındaki ilişkileri (İlhan, 2017; Argon ve Yılmaz, 2016; Üstüner, 2017; Atik, 2016; Çelik, 2014) konu edinen çalışmalar bulunmaktadır. Fakat ulaşılabildiği kadarıyla ÖOYT ile ilişkili olabilecek, okulun en önemli paydaşlarından olan öğretmenlerin istenmeyen davranışları arasındaki ilişkiyi konu edinen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu gereklilikten hareketle bu çalışmada İÖD ile ÖOYT arasındaki olası ilişkilerin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır, bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır;

- 1-Öğrenciler tarafından İÖD'ı ne düzeyde algılanmaktadır?
- 2-Öğrenci algılarına göre ÖOYT ne düzeydedir?
- 3-İÖD ile ÖOYT arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki var mıdır?
- 4-İÖD'ı ÖOYT'ni istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde yordamakta mıdır?
- 5-İÖD ve ÖOYT puanları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırma Metodu

Araştırma betimleyici araştırma türünde tarama ve ilişkisel tarama modelinde, nicel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Sosyal bilimlerde oldukça yaygın olarak kullanılan tarama araştırmaları yürütüldüğü gruptaki bireylerin bir olgu ve olayla ilgili görüş ve tutumlarının alındığı, olgu ve olayların betimlendiği çalışmalardır (Karakaya, 2009). İlişkisel tarama modelleri ise değişkenler arasındaki birlikte ortaya çıkan değişimi ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu modelde aralarında ilişki aranacak değişkenler değer verme ve ölçme yoluyla, ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek şekilde sembolleştirilir (Karasar, 2005). Edinilen bulguların bir şekilde sayısal değerlere dönüştürülmesi ve ölçülebilecek hale getirilmesi nicel araştırmaların temel ilkesidir (Ekiz, 2013). Çalışmada herhangi bir şekilde olaylara müdahale edilmemesi, değişkenlerin mevcut düzeylerinin ve birlikte değişim durumlarının ortaya çıkarılmasının amaçlanması nedeniyle bu metodoloji izlenmiştir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında öğrenim görmekte olan, Erzurum ili Yakutiye ilçesindeki ortaokulların 8. Sınıfındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma örnekleme ise bu evrenden basit seçkisiz küme örnekleme yöntemi ile seçilen öğrencilerden oluşmaktadır. Örnekleme ilişkin bilgiler Tablo 1. de sunulmuştur.

Tablo 1

Araştırma Evreni ve Örneklemine İlişkin Bilgiler

	Evren			Örneklem	
	Sınıf	N	%	N	%
Kız	8.	1664	49.2	175	51.9
Erkek	8.	1715	50.8	162	48.1
Toplam	8.	3379	100	337	100

Kaynak: https://erzurum.meb.gov.tr/2014_istatistik/kitap.pdf

Tablo 1. incelendiğinde de araştırma evreninde 1664'ü kız, 1715'i erkek olmak üzere toplamda 3379 sekizinci sınıf öğrenci bulunmaktadır. Araştırma örnekleminde ise 175'i kız, 162'si erkek olmak üzere toplamda 337 sekizinci sınıf öğrenci olduğu görülmektedir.

Veri Toplama Araçları

İstenmeyen Öğretmen Davranışları Ölçeği (İÖDÖ)

50 maddeden oluşan İÖDÖ araştırmacılar tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesine madde havuzunun oluşturulmasıyla başlanmış, deneme uygulaması sonucunda psikometrik özellikleri yeterli görülmüş sonraki aşamada 337 kişilik bir çalışma grubu ile geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Ölçeğin KMO değeri 0.962, barlett analizi ki kare değerinin ise 0.000 önem düzeyinde anlamlı olduğu, maddelerin ortak faktördeki varyansı birlikte açıklama oranlarının (Communalities) 0.251 ile 0.605 arasında değişmekte olduğu görülmüştür. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin varyansın% 43,3'ünü açıklayan tek bir faktörden oluştuğu sonucuna ulaşılmıştır. Ölçekteki maddelerin faktör yükleri 0.50 ile 0.77 arasında sıralandığı görülmüştür. Tek boyutlu ölçeğin Cronbach's Alfa katsayısı 0.973, Spearman-Brown güvenilirlik katsayısı 0.900, GuttmanSplit-Half güvenilirlik katsayısı 0.895 olarak bulunmuştur.

Okula Yönelik Tutum Ölçeği

Alicı (2013) tarafından öğrencilerin okula yönelik tutumunu ölçmek üzere geliştirilen ölçek, üç bileşenden meydana gelmektedir. "Kişisel gelişim engeli olarak okul" bileşeni 8 olumsuz maddeden, "Kişisel gelişimin destekleyicisi olarak okul" bileşeni 8 olumlu maddeden, "Özlenen bir varlık olarak okul" bileşeni 4 olumlu maddeden oluşmaktadır. İfade edilen bileşenlerin açıkladığı toplam varyans %54,14'dir. Bileşenlerin açıkladığı varyans sırasıyla %39,58 , %8,40 ve %6,15 olarak hesaplanmıştır. Yine Alicı'nın (2013) gerçekleştirdiği güvenilirlik analizlerinde kişisel gelişim engeli olarak okul bileşeninin iç tutarlık katsayısı 0.87, ölçeğin kişisel gelişimin destekleyicisi olarak okul bileşeninin iç tutarlık katsayısı 0.81, özlenen bir varlık olarak okul bileşeninin iç tutarlık katsayısı 0.78, tamamının iç tutarlık katsayısı ise 0.91 olarak bulunmuştur. Bu araştırma verileri ile ölçeğin yapı geçerliği ve güvenilirliği tekrar test edilmiştir. Yapılan doğrulayıcı faktör analizinde ölçeğin AGFI 0.82, GFI 0.86, CFI 0.96, SRMR 0.060, NFI 0.94, NNFI0.95, RMSEA 0.084, X2/sd 3.38 değerlerini ürettiği, kabul edilebilir uyum indekslerini aldığı görülmüştür. Yine bu araştırma verileri ile yapılan güvenilirlik analizlerinde "Kişisel gelişim engeli olarak okul" bileşeninin iç tutarlık katsayısı 0.87, ölçeğin "Kişisel gelişimin destekleyicisi olarak okul" bileşeninin iç tutarlık katsayısı 0.89, "Özlenen bir varlık olarak okul" bileşeninin iç tutarlık katsayısı 0.81, ölçeğin tamamının iç tutarlık katsayısı ise 0.89 olarak bulunmuştur.

Verilerin Analizi

Veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) programı yardımıyla analiz edilmiştir. İlk olarak veriler kayıp ve uç değerler, çoklu bağlantı problemi, minimum maksimum puanlar, tek ve çok değişkenli normallik varsayımlarını karşılayıp karşılamadığı açısından incelenmiştir. Verilerin normal dağılıp dağılmadığının tespiti için q-q plot testi ve basıklık ve çarpıklık değerleri ve mahalanobis mesafesine bakılmıştır. Değişkenlerin basıklık ve çarpıklık değerleri -1 ile 1 arasında yer aldığı, elde edilen grafiksel verilerin tek değişkenli normalliğe uygun olduğu, mahalanobis değerlerinin uygun olması üzerine parametrik test gurubundaki T testi, Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon ve Basit Regresyon Analizleri kullanılmıştır. Araştırmada tüm bulgular $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde sınanmıştır.

BULGULAR

Öğrenci algılarına göre belirlenen İÖD'nin aritmetik ortalaması ve standart sapması tespit edilmiş Tablo 2.'de sunulmuştur.

Tablo 2

Öğrenci algılarına göre İÖD' nin sergilenme düzeyi

M.	İstenmeyen Öğretmen Davranışları	\bar{x}	S
1	Öğretmenlerimiz başarılı olacağıımıza inanmazlar	1,82	1,28
2	Öğretmenlerimiz ayırım yaparlar	2,18	1,50
3	Öğretmenlerimiz sadece başarılı öğrencilerle ilgilenirler	2,33	1,51
4	Öğretmenlerimiz sadece sevdiği öğrencilerle ilgilenirler	2,20	1,48
5	Öğretmenlerimiz hep aynı kişilere bakarak dersi anlatırlar	2,11	1,40
6	Öğretmenlerimiz çok çabuk sinirlenirler	2,33	1,31
7	Öğretmenlerimiz hep aynı kişilerle ilgilenirler	2,03	1,38
8	Öğretmenlerimiz fikirlerimizi önemsemezler	1,78	1,27
9	Öğretmenlerimiz sürekli aynı sınıflardan övgü ile bahsederler	2,40	1,41
10	Öğretmenlerimiz aramızdan sürekli bir günah keçisi buluyor	1,97	1,37
11	Öğretmenlerimiz bir kez hata yaptık mı sürekli yüzümüze vururlar	1,90	1,32
12	Öğretmenlerimiz bizi azarlar	1,84	1,24
13	Öğretmenlerimiz sürekli olumsuz yönlerimizi görürler	1,89	1,27
14	Öğretmenlerimiz bizi yeterince tanımıyorlar	1,98	1,34
15	Öğretmenlerimiz bizi suçlayıcı tarzda konuşuyorlar	1,80	1,26
16	Öğretmenlerimiz her şeyimize karışıyorlar	1,95	1,37
17	Öğretmenlerimiz bizi yeterince dinlemiyorlar	1,90	1,30
18	Öğretmenlerimiz bizi anlamaya çalışmıyorlar	1,96	1,36
19	Öğretmenlerimiz bize karşı önyargılara sahipler	1,91	1,30
20	Öğretmenlerimiz derste telefonları ile uğraşıyorlar	2,05	1,30
21	Öğretmenlerimiz moral bozukluklarını sınıfımıza yansıtırlar	1,96	1,28
22	Öğretmenlerimiz yüksek sesle konuşurlar	2,38	1,43
23	Öğretmenlerimiz bizimle inatlaşıyorlar	1,78	1,24
24	Öğretmenlerimiz bizi sevmiyorlar	1,73	1,21
25	Öğretmenlerimiz her zaman en doğrusunu ben bilirim diyorlar	1,90	1,32
26	Öğretmenlerimiz yoğun bir şekilde ders işlerler	2,45	1,39
27	Öğretmenlerimiz bizimle ilgilenmeden sadece konuya odaklanırlar	1,81	1,21
28	Öğretmenlerimiz ödevlerimizi doğru yapıp yapmadığımızla ilgilenmezler	1,82	1,29
29	Öğretmenlerimiz bizi cezalandırma amaçlı ödev verirler	1,89	1,32
30	Öğretmenlerimiz bize karşı bazen çok serbest bırakıcı, gevşek davranırlar	1,79	1,13
31	Öğretmenlerimiz hatalarımızı düzeltme şansı vermezler	1,75	1,25
32	Öğretmenlerimiz sınıfta ortaya çıkan disiplin problemlerine çok fazla zaman harcarlar	2,14	1,28
33	Öğretmenlerimiz sınıf kurallarını çok katı uygularlar	1,89	1,29
34	Öğretmenlerimiz bizi uyarmak için sıklıkla dersi bölerler	2,26	1,37
35	Öğretmenlerimiz dersi hızlı işlerler	2,10	1,27
36	Öğretmenlerimiz öğrencileri dersten atarlar	1,94	1,20
37	Öğretmenlerimiz davranışlarımızın altında yatan nedeni araştırmazlar	1,83	1,23
38	Öğretmenlerimiz çok uzun cümleler kurarlar	1,92	1,16
39	Öğretmenlerimizin bizden beklentileri açık ve net değildir	1,79	1,28
40	Öğretmenlerimiz sınav kâğıtlarını geç okurlar	2,21	1,37
41	Öğretmenlerimizin bazı kuralları neden koyduğunu anlayamayız	1,97	1,34
42	Öğretmenlerimiz soru sormamız için bizi cesaretlendirmezler	1,84	1,30
43	Öğretmenlerimiz parmak kaldırdığımızda söz hakkı vermezler	1,75	1,18
44	Öğretmenlerimiz ders dışında bizimle toplanmazlar	1,94	1,38
45	Öğretmenlerimizin yaptığı sınavlar zordur	2,24	1,34
46	Öğretmenlerimiz sınıfta tartışmaya izin vermezler	2,15	1,46
47	Öğretmenlerimiz istediğimizde sınav kâğıtlarını yeniden incelememize izin vermezler	1,94	1,26

48	Öğretmenlerimiz dersleri sıkıcı bir tarzda işlerler	1,99	1,34
49	Öğretmenlerimiz sürekli bizden şikâyet ederler	1,99	1,36
50	Öğretmenlerimizin tahtaya yazdığı yazıları anlamak zordur	1,75	1,22
Genel Aritmetik Ortalama		1.98	

Tablo 2 incelendiğinde öğrencilerin en yüksek düzeyde algıladığı İÖD'ı "Öğretmenlerimiz yoğun bir şekilde ders işlerler" (\bar{x} :2.45), "Öğretmenlerimiz sürekli aynı sınıflardan övgü ile bahsederler" (\bar{x} : 2.40), "Öğretmenlerimiz yüksek sesle konuşurlar" (\bar{x} : 2.38), "Öğretmenlerimiz sadece başarılı öğrencilerle ilgilenirler" (\bar{x} :2.33), "Öğretmenlerimiz çok çabuk sinirlenirler" (\bar{x} :2.33) olarak ortaya çıkmaktadır. Diğer taraftan öğrencilerin en düşük düzeyde algıladığı İÖD'ı ise "Öğretmenlerimiz bizi sevmiyorlar" (\bar{x} :1.73), "Öğretmenlerimiz parmak kaldırdığımızda söz hakkı vermezler" (\bar{x} :1.75), "Öğretmenlerimiz hatalarımızı düzeltme şansı vermezler" (\bar{x} :1.75), "Öğretmenlerimizin tahtaya yazdığı yazıları anlamak zordur" (\bar{x} :1.75), "Öğretmenlerimiz bizimle inatlaşıyorlar" (\bar{x} :1.78) olarak görülmektedir. Ölçekteki tüm maddeler dikkate alınarak hesaplanan genel aritmetik ortalama ise 1.98'dir. Bu ise İÖD'nın düşük düzeyde algılandığının bir göstergesidir.

ÖOYT'a yönelik algılarını ortaya çıkaran maddelerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları tespit edilmiş, bulgular Tablo 3'te sunulmuştur.

Tablo 3

Öğrencilerin Okula Yönelik Tutumunu Belirleyen Maddelerin Aritmetik Ortalamaları Ve Standart Sapmaları

M.No	Öğrencilerin Okula Yönelik Tutumu	\bar{x}	S
<i>Kişisel Gelişim Engeli Olarak Okul</i>			
1	Okula gitmek benim için işkence gibi.	1,57	1,00
2	Elimden geldiğince okuldan kaçırım.	1,19	,66
3	Okul denince hep soğuk duvarları olan bir bina düşünürüm.	1,35	,86
4	Okulda olmaya katlanamıyorum.	1,36	,83
5	Okul olmasa daha eğlenceli bir çocukluk geçiririm/geçirirdim.	1,62	1,17
6	Okulda kendimi hapishanedeymiş gibi hissederim.	1,43	1,01
7	Diplomaya ihtiyacım olmasa okula gitmek istemezdim.	1,40	,96
8	Okulların kapatılması gerektiğini düşünüyorum.	1,50	1,08
<i>Kişisel Gelişimin Destekleyicisi Olarak Okul</i>			
9	Okulun kişisel gelişimim için önemli olduğunu düşünüyorum.	3,80	1,44
10	Okul, zihinsel ve bedensel gelişimimi destekler.	3,87	1,39
11	Okulda öğretilenler bana çok şey katıyor.	4,02	1,29
12	Okul, psikolojik ve sosyal gelişimimi destekler.	3,63	1,41
13	Okulsuz bir eğitim düşünemiyorum.	3,74	1,47
14	Okulsuz bir toplum düşünemiyorum.	3,73	1,47
15	Okulda benim için yararlı olduğunu düşündüğüm şeyler öğreniyorum.	4,12	1,26
16	Okul, bilgi ve becerilerimi arttırdığım yerdir.	4,06	1,27
<i>Özlenen Bir Varlık Olarak Okul</i>			
17	Her gün aynı heyecanla okula giderim.	3,19	1,45
18	Keşke okullar hiç kapanmasa.	2,80	1,53
19	Tatilde okulun açılmasını dört gözle beklerim.	2,96	1,51
20	Okula gittiğimde saatlerin nasıl geçtiğini anlamam.	3,32	1,55
Ölçek Ortalaması Aritmetik Ortalaması		3.06	

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin en yüksek düzeyde katıldığı tutum maddelerinin "Okulda benim için yararlı olduğunu düşündüğüm şeyler öğreniyorum" (\bar{x} :4.12), "Okul, bilgi ve becerilerimi arttırdığım yerdir" (\bar{x} : 4.06), "Okulda öğretilenler bana çok şey katıyor" (\bar{x} : 4.02) olduğu; en düşük düzeyde katıldığı maddelerin ise "Elimden geldiğince okuldan kaçırım" (\bar{x} :1.19), "Okul denince hep soğuk duvarları olan bir bina düşünürüm" (\bar{x} :1.35), "Okulda olmaya katlanamıyorum" (\bar{x} :1.36) olduğu görülmüştür.

İÖD, ÖOYT ve boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin yapılan t testi sonucunda elde edilen bulgular Tablo 4. de sunulmuştur.

Tablo 4

İÖD ve ÖOYT Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farklılaşım Farklılaşmadığına İlişkin Bulgular

	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	t	p
İstenmeyen Öğretmen Davranışları (İÖD)	Kız	175	97.91	41.39	-699	0.48
	Erkek	162	101.20	45.05		
Okula Yönelik Tutum(ÖOYT)	Kız	175	81.78	13.70	2.51	0.012
	Erkek	162	77.72	15.84		
Kişisel Gelişimi Engelleyen Olarak Okul	Kız	175	10.79	4.75	2.33	0.02
	Erkek	162	12.20	6.24		
Kişisel Gelişimi Destekleyen Olarak Okul	Kız	175	31.87	7.99	1.925	0.55
	Erkek	162	30.11	8.81		
Özlenen Bir Varlık Olarak Okul	Kız	175	12.70	4.89	1.655	0.09
	Erkek	162	11.82	4.80		

İÖD, ÖOYT ve boyutları puanlarının cinsiyet değişkenine göre farklılaşım farklılaşmadığını belirlemek üzere yapılan t testi sonucunda bu değişkenlerden ÖOYT ve KGEO değişkenlerinin $p < 0.05$ önem düzeyinde olmak üzere cinsiyete göre anlamlı biçimde farklılaştığı bulgusuna ulaşılmıştır. ÖOYT puanları ortalamaları incelendiğinde kız öğrencilerin tutum puanı ortalamalarının (\bar{x} :81.78) erkek öğrencilerininkinden (\bar{x} :77.72) daha yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum kız ÖOYT'nin erkek öğrencilerininkinden daha olumlu olduğunu göstermektedir. KGEO puanları ortalamaları incelediğinde erkek öğrencilerin tutum puanı ortalamalarının (\bar{x} :12.20) kız öğrencilerininkinden(\bar{x} :10.79) daha yüksek olduğu yani erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla okulların kişisel gelişim için engel olduğunu düşündükleri ortaya çıkmıştır. İÖD, KGDO ve ÖBVO değişkenlerine ilişkin puanlar öğrencilerin cinsiyetine göre $p > 0.05$ olmak üzere anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır.

İÖD ile ÖOYT arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amacıyla pearson momentler çarpımı korelasyon analizi uygulanmış, bulgular Tablo 5'te sunulmuştur.

Tablo 5

Değişkenlere İlişkin Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi Bulguları

	1	2	3	4	5
1 İstenmeyen Öğretmen Davranışları (İÖD)	1	.421**	-.352**	-.328**	-.464**
2 Kişisel Gel. Engelle. Olarak Okul (KGEO)		1	-.374**	-.303**	-.684**
3 Kişisel Gel. Destek. Olarak Okul (KGDO)			1	.544**	.884**
4 Özlenen Bir Varlık Olarak Okul(ÖBVO)				1	.748**
5 Öğrencilerin Okula Yön. Tutumu (ÖOYT)					1

** $p < 0.01$

İÖD ile ÖOYT arasındaki ilişkilerin ortaya çıkarılması amacıyla uygulanan pearson momentler çarpımı korelasyon analizi sonucunda İÖD ile ÖOYT boyutlarından KGDO (-.352), ÖBVO (-.328) ve ÖOYT (-.464) arasında negatif yönde, KGEO (.421) arasında ise pozitif yönde, orta düzeyde ilişkiler bulunmuştur.

İÖD'nin ÖOYT ve boyutlarını yordayıp yordamadığına ilişkin basit regresyon analizi yapılmış, elde edilen bulgular Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6

İÖD'nin ÖOYT ve Boyutlarını Yordamasına İlişkin Bulgular

KGEO	B	SHB	β	t	p
Sabit	6.085	.692		8.798	0.000
İÖD	.054	.006	.421	8.493	0.000
R=.421	R ² =.18	F=72.126	p<0.000		
KGDO					
Sabit	37.876	1.083		34.964	0.000
İÖD	-.069	.010	-.352	-6.891	0.000
R=.352	R ² =.12	F= 47.482	p< 0.000		
ÖBVO					
Sabit	15.962	.631		25.297	0.000
İÖD	-.037	.006	-.328	-6.355	0.000
R=.328	R ² =.11	F= 40.391	p< 0.000		
ÖOYT					
Sabit	95.753	1.811		52.887	0.000
İÖD	-.160	.017	-.464	-9.582	0.000
R=.464	R ² =.21	F= 91.81	p< 0.000		

Tablo 6 incelendiğinde İÖD'nin ÖOYT boyutlarından KGEO'un anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. R=.421, R²=.18, F=72.12, P<0.000. KGEO'a ilişkin varyansın % 18'i İÖD ile açıklanmaktadır. Yine tabloda İÖD'nin ÖOYT boyutlarından KGDO'un anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. R=.352, R²=.12, F=47.48, P<0.000. KGDO'a ilişkin varyansın % 12'si İÖD ile açıklanmaktadır. Tablo incelendiğinde İÖD'nin ÖOYT boyutlarından ÖBVO'un anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. R=.328, R²=.11, F=40.39, P<0.000. ÖBVO'a ilişkin varyansın % 12'si İÖD ile açıklanmaktadır. Tablo incelendiğinde İÖD'nin ÖOYT anlamlı bir yordayıcısı olduğu görülmektedir. R=.464, R²=.21, F=91.81, P<0.000. ÖOYT'na ilişkin varyansın % 21'i İÖD ile açıklamaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Öğretmenlerin yoğun bir tempoda ders işlemleri, öğrencilerin en yüksek düzeyde algıladıkları İÖD olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin, ders esnasında öğretmenin sadece konunun aktarılmasıyla ilgilenmesinden, kendilerinin ilgi, istek ve heyecanlarının olduğunun unutulmasından, kendilerine bir robot gibi davranılmasından hoşlanmadıkları düşünülmektedir. Strikwerda-Brown ve arkadaşlarının (2008) yaptığı bir çalışmada iyi bir öğretmenden kaliteli bir mizah anlayışına sahip olması, şaka yapması ve şaka kaldırmaması, güvenilir, etkileşimci olması gibi kişisel nitelikler beklenmektedir. Benzer olarak Gençtanırım, Torunoğlu ve Köroğlu (2014) "öğrencilerle olumlu iletişim kuramama" davranışını öğrenci ve öğretmenler tarafından en çok belirtilen sınıf yönetimine yönelik olumsuz öğretmen davranışı olarak belirlemişlerdir.

Öğrencilerin en yüksek düzeyde algıladığı ikinci İÖD öğretmenlerin sürekli başka sınıfları övmesi, örnek göstermesidir. Bu istenmeyen davranış kapsamında öğretmenler, sınıflarda öğrencileri başka sınıflarla kıyaslamakta, başka sınıfların olumlu özelliklerini ön plana çıkarmaktadırlar. Bu ise öğretmenlerin öğrencileri motive etme ve onlarda davranış değişikliği oluşturma konusunda kullandığı yöntemlerin oldukça yetersiz olduğu, bu konuda çok üretken olmadıklarının göstergesi olarak değerlendirilebilir. Belki de üretebilecekleri yeni yöntemler çok daha fazla zaman, çaba ve duygusal emek istediği için bundan vazgeçmektedirler. Öğretmenlerin ders işlerken kendilerine sorun çıkarmayan öğrencileri örnek gösterip bir anlamda diğerlerini kıskandırmaya çalışarak, onlara benzemeye özendirme pedagojik açıdan uygun olmayan bir davranıştır. Her birey kendine özgü olduğu gibi, her sınıfta kendine ait özellikleri ile özeldir. Kıyaslama, diğer sınıftaki öğrencilerin kendilerine ilişkin algılarını olumsuz etkileyebilir; kendilerini kabullerini azaltıp kıyaslandıkları sınıflara düşmanlık duyguları beslemelerine neden olabilir. Hepsinden önemlisi öğrencilerin kendilerini olumsuz damgalamasına neden olarak, iyi yönde gelişeceklerine ilişkin inançlarını yok edebilir. Dilekmen'e(2008) göre bu tür olumsuz davranışlar sergileyen öğretmenler, öğrencilerin olumsuz bir benlik algısı geliştirip, öz güvenlerini sarsarak başarısız olmalarına neden olabilmektedir.

Öğretmenlerin yüksek sesle konuşmaları öğrenci algılarına göre en yüksek üçüncü düzeyde algılanan İÖD'dir. Derslerde öğrenciden çok öğretmenlerin aktif olduğu, anlatım yönteminin çok kullanıldığı, öğrencilerin dikkatini çekmek için öğretmenlerin daha çok ses düzeyini kullandığı sonucu çıkarılabilir. Derrington ve Goddard'a göre (2008) sınıfta sesin kullanımı ve niteliği yansıtılırken tonlama, hız, netlik, seviye ve ses hakkında düşünülmesi ve dikkatli olunması öğrencilerin ilgisini sürdürmeye yardımcı olabilir. Sesin düzeyi

kilit bir noktadır. Sesin düzeyini veya yumuşaklığını duruma uygun olarak değiştirmek çok yararlı bir beceridir. Sakin bir tonun, yüksek sese göre öğrencinin dikkatini korumada daha iyi olabileceği unutulmamalıdır.

Öğrencilere göre öğretmenlerin sadece başarılı öğrencilerle ilgilenmeleri en yüksek düzeyde algılanan İÖD arasında yer almaktadır. Öğretmenler işlerini kolaylaştıran, kendilerini iyi hissettiren, konuyu daha çabuk kavrayan öğrencilerle daha çok ilgilenme yolunu seçebilir, başarısız öğrencileri derse katma zahmetine girmeyebilirler. Sınıftaki öğrencilerin ön öğrenme, hazır bulunuşluk gibi birçok değişken açısından heterojen bir dağılım göstermesi, başarılı öğrencilerin geri kalmasının istenmemesi gibi birçok faktör böyle bir davranışın ortaya çıkmasına neden olabilecektir. Strikwerda-Brown ve arkadaşlarının (2008) yapmış olduğu bir çalışma da öğrenciler, zayıf öğretmenlerin kendilerine saygı gösterilmesini istediklerini ama aynı öğretmenlerin kendilerine saygı göstermediğini, bazı öğrencilere ayrımcılık yaptıklarını, tutarsız ve güvenilmez olduklarını ifade etmişlerdir. Gurbetoğlu ve Tomakin'in (2011) yaptığı bir çalışmada öğrenciler "öğretmen sınıfta bütün öğrencilerle ilgilenir ve soru sorar" maddesine yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

Öğretmenlerin çabuk sinirlenmesi öğrencilerin en yüksek düzeyde algıladığı bir başka İÖD olmuştur. Bu sonuca bakılarak öğretmenlerin kimi durumlarda empati duygusundan yoksun olduklarından ve yetersiz kaldıkları durumlarda öfkeye başvurdukları söylenebilir. Nitekim Dilekmen'in (2011) yaptığı bir çalışmada öğretmenlerin en yaygın olumsuz davranışı fiziksel ve sözel saldırganlık olarak gözlemlenmiştir. Pajak (2011) yaptığı çalışmada kötü olarak nitelendiği öğretmenlerin ikinci en önemli özelliğini "öğrencilerine karşı umursamaz ve saygısız" olmaları olarak belirlemiştir.

Öğretmenlerin yoğun bir tempoda ders işlemeleri, öğrencilerin en yüksek düzeyde algıladığı İÖD olarak belirlenmiştir. Öğrencilerin, ders esnasında öğretmenin sadece konunun aktarılmasıyla ilgilenmesinden, kendilerinin ilgi, istek ve heyecanlarının olduğunun unutulmasından, kendilerine bir robot gibi davranılmasından hoşlanmadıkları düşünülmektedir. Strikwerda-Brown ve arkadaşlarının (2008) yaptığı bir çalışmada iyi bir öğretmenden kaliteli bir mizah anlayışına sahip olması, şaka yapması ve şaka kaldırması, güvenilir, etkileşimci olması gibi kişisel nitelikler beklenmektedir. Benzer olarak Gençtanırım, Torunoğlu ve Köroğlu (2014) "öğrencilerle olumlu iletişim kuramama" davranışını öğrenci ve öğretmenler tarafından en çok belirtilen sınıf yönetimine yönelik olumsuz öğretmen davranışı olarak belirlemiştir.

Öğretmenlerin yüksek sesle konuşması öğrenci algılarına göre en yüksek üçüncü düzeyde algılanan İÖD'dir. Derslerde öğrenciden çok öğretmenlerin aktif olduğu, anlatım yönteminin çok kullanıldığı, öğrencilerin dikkatini çekmek için öğretmenlerin daha çok ses düzeyini kullandığı sonucu çıkarılabilir. Derrington ve Goddard'a göre (2008) sınıfta sesin kullanımı ve niteliği yansıtılırken tonlama, hız, netlik, seviye ve ses hakkında düşünülmesi ve dikkatli olunması öğrencilerin ilgisini sürdürmeye yardımcı olabilir. Sesin düzeyi kilit bir noktadır. Sesin düzeyini veya yumuşaklığını duruma uygun olarak değiştirmek çok yararlı bir beceridir. Sakin bir tonun, yüksek sese göre öğrencinin dikkatini korumada daha iyi olabileceği unutulmamalıdır.

Öğretmenlerin sadece başarılı öğrencilerle ilgilenmesi en yüksek düzeyde algılanan İÖD'ndandır. Öğretmenler işlerini kolaylaştıran, kendilerini iyi hissettiren, konuyu daha çabuk kavrayan öğrencilerle daha çok ilgilenme yolunu seçebilir, başarısız öğrencileri derse katma zahmetine girmeyebilirler. Sınıftaki öğrencilerin ön öğrenme, hazır bulunuşluk gibi birçok değişken açısından heterojen bir dağılım göstermesi, başarılı öğrencilerin geri kalmasının istenmemesi gibi birçok faktör böyle bir davranışın ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Strikwerda-Brown ve arkadaşlarının (2008) yapmış olduğu bir çalışma da öğrenciler, zayıf öğretmenlerin kendilerine saygı gösterilmesini istediklerini ama aynı öğretmenlerin kendilerine saygı göstermediğini, bazı öğrencilere ayrımcılık yaptıklarını, tutarsız ve güvenilmez olduklarını ifade etmişlerdir. Gurbetoğlu ve Tomakin'in (2011) yaptığı bir çalışmada öğrenciler "öğretmen sınıfta bütün öğrencilerle ilgilenir ve soru sorar" maddesine yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir.

İlgili maddelerin incelenmesi sonucunda öğretmenlerin öğrencilere sevgilerini hissettirdiği, öğrencilere söz hakkı verdikleri, tahtaya yazdıklarının öğrenciler tarafından anlaşılır olduğu, öğrencilere hatalarını düzeltme şansı verdikleri, öğrencilerle inatlaşmadığı anlaşılmıştır. İfade edilen bu öğretmen davranışlarına olumsuz anlamda oldukça az rastlandığı sonucuna ulaşılmıştır. Gurbetoğlu ve Tomakin'in (2011) öğretmenlerin sevilen ve sevilmeyen davranışları ile ilgili yapmış oldukları bir çalışmada bu araştırma sonucuna paralel olarak "Öğrencilerin derse katılımını teşvik etmez", "Öğrenciler soru sormaya ve konuşmaya çekinir" maddesine katılımın oldukça düşük düzeyde olduğu bulunmuştur.

Araştırmada elde edilen veriler bir bütün olarak değerlendirildiğinde, genel olarak öğrencilerin İÖD ile karşılaşma düzeylerinin düşük düzeyde olduğu, öğretmenlerin daha çok olumlu, istenen davranışları sergiledikleri anlaşılmıştır. Öğrencilerin devam ettikleri okulların kendileri için yararlı olduğu, okullarda bilgi ve becerilerini artırdıkları, öğretilenlerin kendilerine çok şey kattığı konusunda büyük ölçüde hem fikir oldukları; okuldan kaçtıkları, okulun soğuk bir yer olduğu, okula katlanamıyor oldukları düşüncesine ise büyük ölçüde katılmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

İÖD arttıkça ÖOYT'ı olumsuzlaşmakta, İÖD azaldıkça ÖOYT'ı olumlu yönde değişmektedir. Öğretmenlerin davranışları öğrencilerin okula yönelik tutumunu etkilemektedir, fakat bu etkinin tek yönlü olduğunu iddia etmek mümkün değildir. ÖOYT'nın da öğretmenlerin sınıf ve okul içindeki davranışlarını etkilediği düşünülmektedir. Nitekim Can ve Baksı'nın (2014) yaptıkları nitel bir çalışmada öğretmenlerin tutum ve davranışlarının öğrencilerin tutum ve davranışlarından etkilendiği sonucuna ulaşılmıştır. Sylwester'e göre (2000) İÖD'ı bazı yıkıcı öğrenci davranışlarına neden olabilmektedir. Zhang, Zhang ve Castelluccio (2011) kültürler arası yaptıkları bir çalışmada İÖD'nın üç boyutundan öğretmen yetersizliği ve tembelliğinin Çin'deki öğrenci direncinin % 27'sini açıkladığını, öğretmen saldırganlığının ise ABD'de tek başına öğrenci direncinin % 10'unu açıkladığı bulgusuna ulaşımlardır. Öğretmen yakınlığı öğrencilerin başarı, tutum ve güdülenmesiyle ilişkili bulunmuştur (Geçer ve Deryakulu, 2004). Bir öğretmen öğrencilerle iyi ilişkilere sahipse, öğrenciler sınıf prosedürlerini ve kurallarını, kural ihlallerini takip eden disiplin işlemlerini daha hızlı bir şekilde kabul edecektir (Marzano, Marzano ve Pickering, 2003). Sezer'in (2018) yaptığı bir çalışmaya göre öğretmenlerin sınıf yönetiminde sergilemiş olduğu olumsuz tutumların üzerinden yıllar geçmiş olsa da öğrencilerdeki olumsuz etkilerinin devam ettiği anlaşılmıştır.

İÖD arttıkça öğrenciler okulun kişisel gelişimi engellediği, okulların kendi kişisel gelişimlerine zarar verdiği düşüncesine varmaktadır. Nitekim Sheets ve Gay (1996), Köktaş (2003) sorunlu davranışların artmasını öğretmenin olumsuz kişilik özelliklerine ve öğrenci ile ilişkilerinin bozulmasına bağlamaktadır. Özer ve Bozanoğlu (2016) öğretmenlerinde istenmeyen öğrenci davranışlarının ortaya çıkmasına neden olabileceğini ifade etmiştir.

İÖD'ı KGDO, ÖBVO ve ÖOYT'u üzerinde azımsanamayacak bir etki derecesine sahiptir. Okul ve sınıf ortamında her türlü olumsuzluğa rağmen sabırlı davranarak istenmeyen öğretmen davranışlarını sergilemeyen öğretmenler, öğrencilerin okula yönelik tutumunun olumlu yönde değişmesine neden olabilir. Şahan'ın (2008) yaptığı bir çalışmaya göre öğretmen kabul-ret algısı ile okul tutumu akademik başarı arasında anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Öğretmenin öğrenciyi kabul düzeyi düşüktüğü okula ve öğretmene yönelik tutum olumsuzlaşmaktadır. Ayrıca öğretmen reddi ile akademik başarı arasında da negatif bir ilişki bulunmuştur. Geçer ve Deryakulu (2004) öğretmen yakınlığı ile öğrencilerin motivasyonu, tutumu ve başarısı arasında pozitif ilişkiler bulmuştur. Atik'in (2016) yaptığı bir çalışmaya göre öğrencilerin öğretmenlerine duyduğu güven öğrencilerin okula yönelik tutumunu doğrudan etkilemektedir. Bu ve benzer bulgular araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Cinsiyete göre algılar arasından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmamasına rağmen erkek öğrencilerin algıladığı İÖD puanı ortalaması kız öğrencilerinkinden yüksek bulunmuştur. Bu araştırma sonucundan farklı olarak Gurbetoğlu ve Tomakin (2011) sevilen ve sevilmeyen öğretmen davranışları açısından kız ve erkek öğrenciler arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur.

Okula yönelik tutumu açısından kız ve erkek öğrenciler farklı algılara sahiptir. Kız öğrencilerin okula yönelik tutumları erkek öğrencilerden daha olumludur. Bunun nedeni erkek öğrencilerin davranışlarını kontrol etme konusunda daha fazla zorlanması, bu konuda öğretmenleri ve okul idareleri tarafından daha çok uyarılmaları ve kısıtlanmaları olabilir.

Sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara İÖD'nın ortaya çıkış nedenlerine ilişkin bir takım nitel çalışmalar yapmaları; uygulayıcılara ise öğretmenlerin sergilemiş oldukları istenmeyen davranışları ve bu davranışların öğrenciler üzerindeki olumsuz etkilerini fark edebilmeleri için bir takım eğitim programları düzenlemeleri önerilebilir. İÖD'nın ortaya çıkmasına neden olan etkenler belirlenerek ortadan kaldırılması için gereken önlemler planlanıp uygulanabilir. Ayrıca öğretmen adaylarına İÖD'nın öğrenci üzerindeki olumsuz etkileri konusunda eğitimler verilebilir.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Adıgüzel, A., Karadaş, H. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okula ilişkin tutumlarının devamsızlık ve okul başarıları arasındaki ilişki. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 49-66.
- Alacapınar, F. G. (2016). Öğrencilerce beğenilen ve beğenilmeyen öğretmen davranışları hangi felsefeye girmektedir? *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3(1).
- Alıcı, D. (2013). Okula yönelik tutum ölçeği'nin geliştirilmesi: Güvenirlilik ve geçerlik çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 38(168).
- Anyio, B. T. (2015). Alcohol consumption, peer influence and secondary school students' attitudes towards school in Katsit, Kaduna State, Nigeria. *IFE Psychologia: An International Journal*, 23(1), 131-142.

- Argon, T.,Yılmaz D.Ç. (2016). Lise öğrencilerinin akran ilişkileri algıları ile okula ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 250-258.
- Atik, S. (2016). *Akademik başarının yordayıcıları olarak öğretmene güven, okula karşı tutum, okula yabancılaşma ve okul tükenmişliği*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Malatya
- Banfield, S. R. (2009). *How do college/university teacher misbehaviors influence student cognitive learning, academic self-efficacy, motivation, and curiosity?* West Virginia University.
- Boice, B. (1996). Classroom incivilities. *Research in Higher Education*, 37(4), 453-486.
- Bölükbaşı, B. (2005) *Aile ortamı, benlik algısı ve okul tutumunun 9. sınıf öğrencilerinin akademik başarısına etkisi*.(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul
- Broeckelman-Post, M. A.,Tacconelli, A., Guzmán, J., Rios, M., Calero, B., & Latif, F. (2016). Teacher misbehavior and its effects on student interest and engagement. *Communication Education*, 65(2), 204-212.
- Candeias, A. A., Rebelo, N.,& Oliveira, M. (2011). Student's attitudes toward learning and school-Study of exploratory models about the effects of socio-demographics and personal attributes. *In Proceedings of the London International Conference on Education [CD-ROM]* (pp. 380-385).
- Çelik, B.K. (2014) *Ortaokul öğrencileri üzerinde sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve okula karşı tutum arasındaki ilişkinin incelenmesi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul
- Demir, F. (2013). *Ortaokullarda öğrencilerin disiplinsiz davranışları ve bu davranışların sebepleri (Batman ili merkez ilçesi örneği)*,(Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Malatya, Türkiye.
- Derrington, C.,Goddard, H. (2008). *Whole-brain Behaviour Management in the Classroom*. Abingdon: Routledge.
- Dilekmen, M. (2001) İlköğretim sınıf öğretmenlerinin sınıf içi davranışları. *Çağdaş Eğitim Dergisi*, 276, 31-36.
- Dilekmen, M. (2008). Etkili eğitim için etkili öğretmenlik. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(2), 213-221.
- Dilekmen, M. (2011). Student teachers' observations of unfavorable teacher behavior sex hibited in classrooms. *Psychological reports*, 108(1), 45-53.
- Doyle, W. (1986). *Classroom organization and management*.In M. C. Wittrock (Ed.), *Handbook of research on teaching* (3rd ed.,pp. 392-431). New York: Macmillan.
- Ekiz, D. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*(3.Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Can, E. &Baksi, O. (2014). Öğrencilerin sınıf içi tutum ve davranışlarının öğretmenlerin sınıf yönetimi başarısına etkisi. *E-ajü (AsianJournal of Instruction)*, 2(1), 86-101
- Geçer, A.,Deryakulu, D. (2004). Öğretmen yakınlığının öğrencilerin başarıları, tutumları ve güdülenme düzeyleri üzerindeki etkisi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 40(40), 518-543.
- Gençtanırım, D.,Torunoğlu, H., &Koroğlu, M. (2014). Olumsuz öğretmen davranışlarının çok boyutlu incelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 16(5), 1-18.
- Goodboy, A. K.,& Bolkan, S. (2009). College teacher misbehaviors: Direct and indirect effects on student communication behavior and traditional learning outcomes. *Western Journal of Communication*, 73(2),204-219. <http://dx.doi.org/10.1080/10570310902856089>
- Gordon, T. (2007). *Etkili Öğretmenlik Eğitimi (E.Ö.E)*.(Çev. E. Aksay). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Gurbetoğlu, A. ve Tomakin, E. (2011). Sevilen ve sevilmeyen öğretmen davranışlarına ilişkin öğrenci görüşlerinin incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt 12, Sayı 1, s. 261-276

- Habash, S.H.(2010). *Exploring the relationship between perceived teacher nonverbal immediacy and perceived teacher misbehaviors on student courseretention in urban community colleges*.University of California, Irvineand California StateUniversity, LongBeach.
- İlhan, M. (2017). Öğrencilerin Sınıf Değerlendirme Atmosferine İlişkin Algılarının Okula Yönelik Tutumları Üzerindeki Yordayıcı Rolü. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 25(1).
- Karakaya, İ. (2009). Bilimsel araştırma yöntemleri. A. Tanrıoğen (Ed.)*Bilimsel araştırma yöntemleri içinde*,(57-83). Ankara: Anı Yayıncılık
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kazazoğlu, S. (2013). Türkçe ve İngilizce derslerine yönelik tutumun akademik başarıya etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 38(170).
- Kearney, P., Plax, T. G., Hayes, E. R., &vey M. J. (1991). College teacher misbehaviours: What students dont like about what teachers say and do. *Communication Quarterly*, 39(4), 325-340. <http://dx.doi.org/10.1080/01463379109369808>
- Köktaş, Ş. K. (2003). *Sınıf yönetimi*. Adana: Nobel Yayınları.
- Kyrakides, L.,Creemers, B. (2011). Impact of quality of teaching on student outcomes: Implications for policy and practice on teacher Professional development. *Invited Speaker at the IVALUA Conference*,Barcelona,SpainOctober.
- Lee, J. (2016). Attitude toward school does not predict academic achievement. *Learning and Individual Differences*, 52, 1-9. doi:10.1016/j.lindif.2016.09.009
- Lewis, R.,&Riley, P. (2009). *Teacher misbehaviour*, In L. J. Saha, & A. G. Dworkin (Eds.), International Handbook of Research on Teachers andTeaching, Springer International Handbooks of Education, 21,417-431. http://dx.doi.org/10.1007/978-0-387-73317-3_27
- Marzano, R. J.,&Marzano, J. S. (2003). The key to classroom management. *Educational Leadership*, 61(1), 6-17.
- Marzano, R.J. Marzano, J.S. &Pickering, D. (2003). *Classroom management that works: Research-based strategies for every teacher*.Alexandria, VA: Association for Supervision and Curriculum Development.
- MEB (2017). https://erzurum.meb.gov.tr/2014_istatistik/kitap.pdf 01.06.2017 tarihinde erişilmiştir.
- Midgley,C., Feldlaufer H. AndEccles J. S. (1989). Student/Teacher Relations and Attitudestoward Mathematics before and after theTransition to Junior High School. *Wiley on behalf of the Society for Research in Child Development*, 60(4), 981-992. Stable URL: <http://www.jstor.org/stable/1131038>
- Muijs, D.,&Reynolds, D. (2002). Teachers' beliefs and behaviors: What really matters?. *The Journal of Classroom Interaction*, 3-15.
- Nayır, K. (2015). The relation ship between students' engagement level and their attitudes toward school. *Anthropologist*, 20(1-2), 50-61.
- Özer, N.,& Bozanoğlu, B. (2016). Öğretim Elemanları Tarafından Sergilenen İstenmeyen Davranışların Üniversite Öğrencilerinin Algılarına Göre Değerlendirilmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 22(2), 245-266.
- Page, D. (2013). Teacher misbehaviour: An analysis of disciplinary order sby the general teaching council for england. *British EducationalResearchJournal*, 39(3), 545-564.
- Page, D. (2014). Managing serious teacher misbehaviour. *School Leadership& Management*, 34(3), 269-283.
- Page, D. (2016). The multiple impacts of teacher misbehaviour. *Journal of Educational Administration*, 54(1), 2-18.doi: 10.1108/JEA-09-2014-0106
- Pajak, E. (2011). The "Bad" Teacher: Some Thoughts and Questionsfor Supervision. *International Journal of Sciences Research*, 11.

- Popham, W. J.(2005). Students' attitudes count. *Educational leadership*, 62, 5, 84-85.
- Sava, F. A. (2002). Causes and effects of teacher conflict-inducing attitudes towards pupils: A pathanalysis model. *Teaching and teacher education*, 18(8), 1007-1021.
- Sheets, R. H.,& Gay, G. (1996). Student perceptions of disciplinary conflict in ethnically diverse classrooms. *NASSP Bulletin*, 80, 84-93. <http://dx.doi.org/10.1177/019263659608058011>
- Strikwerda-Brown, J.,Oliver, R., Hodgson, D., Palmer, M., &Watts, L. (2008). Good teachers/badteachers: How rural adolescent students' views of teachers impact on their school experiences. *Australian Journal of Teacher Education*, 33(6), 3.
- Suplicz, S. (2009). What Makes a Teacher Bad?-Trait and Learnt Factors of Teachers' Competencies. *Acta Polytechnica Hungarica*, 6(3), 125-138.
- Sylwester, R. (2000). A biological brain in a cultural classroom. Thousand Oakes, CA: Corwin Press, Inc.
- Şahan, K. (2008). *The Role of perceived teacher acceptance on students' self concept, school attitude and academic achievement*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Sezer, Ş. (2018). Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Tutumlarının Öğrencilerin Gelişimi Üzerindeki Etkileri: Fenomenolojik Bir Çözümleme The Effects of Teachers' Classroom Management Attitudes on Students' Development: A Phenomenological Analysis. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 534-549.
- Thornburg, H. (1985). Early Adolescents' Attitudes toward School. *The High School Journal*, 69(1), 31-38. Retrieved from <http://www.jstor.org/stable/40365183>
- Üstüner, M. (2012). İlköğretim Öğrencilerinin Okula Tutumları İle Ebeveynlerinin Okula Karşı Tutumları Arasındaki İlişki. 21. *Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi*. İstanbul
- Yıldırım, İ., Akan, D.,& Yalçın, S. (2016). Teacher Behavior Unwanted According to Student's Perceptions. *International Education Studies*, 9(11), 1.
- Zhang Q., Zhang, J.&Castelluccio A.A. (2011) A Cross-Cultural Investigation of Student Resistance in College Classrooms: The Effects of Teacher Misbehaviors and Credibility, *Communication Quarterly*, 59:4, 450-464, DOI: 10.1080/01463373.2011.597287

İletişim/Correspondence

Dr. Öğretim Üyesi İsa YILDIRIM
isa.yildirim@atauni.edu.tr
Doç. Dr. Durdağı AKAN
durdagiakan@atauni.edu.tr